

1. světová válka = stručně

(1914 - 1918)

Vypuknutí války

Rakousko-Uhersku „nahrál“ fakt, že v Srbsku byl spáchán atentát na Františka Ferdinanda d'Este. Chtělo tak ovládnout celé Srbsko. Podalo tak Srbsku jakési ultimátum, na které mělo Srbsko přistoupit, v opačném případě by vypukla mezi těmito státy válka. Srbsko se však nemohlo všeho vzdát, a proto **28. července 1914** vyhlásilo Rakousko-Uhersko Srbsku válku.

3. srpna 1914 Německo vyhlásilo válku Francii. Jelikož však vstoupila německá vojska na neutrální Belgii, musela 4. srpna 1914 vstoupit Velká Británie do války. Rusko začalo mobilizovat svoji armádu. 6. srpna 1914 vyhlásilo Rakousko-Uhersko Rusku válku. Francie a Velká Británie vyhlásily ještě válku Rakousko-Uhersku. Do války se ještě zapojila Osmanská říše, která bojovala po boku Rakouska-Uherska (Centrální mocnosti). Japonsko zaútočilo na čínské území, kde začalo obsazovat německé kolonie.

bojující strany = **Dohodové mocnosti** (Velká Británie, Francie, Rusko, Srbsko) a **Centrální-Ústřední mocnosti** (Německo, Rakousko-Uhersko, Osmanská říše a Bulharsko)

neutrální státy: Španělsko, Norsko, Švýcarsko, Nizozemí + **Itálie** (do roku 1915, pak na straně Dohody)

východní fronta (Halič): Boj Ruska proti Německu a Rakousku Uhersku. Ruska sice nebylo tak dobře vyspělé, jako Německo a Rakousko Uhersko, nicméně co neměla v technice měla v počtu vojska. Rusku se podařilo porazit německou armádu a Rakousko Uherskou armádu zatlačit zpět.

západní fronta (Francie): Němci zaútočili na Francii ze severu přes neutrální Belgii a Lucembursko. Pronikli až téměř k Paříži. Byli však zastaveni a zatlačeni zpět.

jižní fronta (italská) a **balkánská fronta** = Itálie, Velká Británie, Francie a Australané s Novozélandčany bojují proti Rakousko-Uhersku a Osmanské říši (boje na řece Piavě a bitva o poloostrov Gallipoli)

bitva na řece Sommě: Jedna z nejkrvavějších bitev celé první světové války. Ztráty byly doopravdy veliké, sahaly do milionu obětí. Bitva probíhala od 1. července 1916 do listopadu roku 1916.

bitva u pevnosti Venduru: Jedna z největších a taky dost krvavých bitev celé první světové války. Tato bitva probíhala od 21. února 1916 do 18. prosince 1916. Německo stálo proti Francii, značné ztráty.

bitva u města Ypres: Nejznámější bitva, při které byl použit plyn chlór (později yperit). Krvavá bitva.

černý trh (šmelina)

Označení pro nelegální (ilegální) trh, kde se peníze dávaly z ruky do ruky. Na černém trhu se dalo sehnat prakticky cokoli, jenže ceny byly nehorázně vysoké, a ne každý si na to mohl dovolit.

přídělový (lístkový) systém

Každý občan dostal určitý počet lístků na potraviny na jeden měsíc. Lístky se vztahovaly hlavně na chleba, cukr, uhlí aj. Většina surovin však šla na fronty pro vojáky. Jedinou možností jak získat suroviny byl černý trh. Tam však bylo vše neuvěřitelně drahé.

nová technika a zbraně

rozvoj radiotechniky - lepší komunikace a informační sdělení

zbraně: rychlopalné pušky, plamenomet, kulometry, minomety, lehká zákopová děla, těžké dělostřelectvo, německé a italské samopaly, tanky, rozvoj letecké techniky (stíhací letadla, balony, vzducholodě, bombardování), motorizace armády, německé ponorky, bojové chemické plyny fosgen a yperit.

zákopová válka

Nepohyblivá statická válka. Závisela na kulometu na válečných kolech. Projevovala se znehybněním frontové linie. Každá strana má vybudovaný důmyslný systém zákopu, obranných pevností, protipěchotních překážek a ostnatého drátu. Posun o několik metru za celé týdny. Obrovské lidské ztráty.

USA vstoupily do války v roce 1917 na straně Dohody. Příměří podepsáno 11.11.1918.

Výsledky války (skoro 10 000 000 milionů mrtvých)

-otřesení demokracie, sociální i nacionální radikalismus, pokusy o bolševický převrat(bavorská republika rad, maďarská republika rad)

-zánik 4 monarchií (císařské Německo, carské Rusko, Osmanská říše, Rakousko-Uhersko), vznik nástupnických států (ČSR, Polsko, Maďarsko, Jugoslávie, Rakousko, Finsko)

-hlavní vítěz USA – zisky z vývozu (největší věřitel), zlepšení ekonomiky, nebyly zasažené válkou